

Statistiken talar sitt karga språk

Statistikcentralen publicerade i mars i fråga om livsmedelsindustrin de regionala och branschvisa statistiska uppgifterna för år 2011 (se statistiken på s. 9). Uppgifterna har i praktiken en eftersläpning på över ett år, när man nu publicerar statistiken för år 2011. Statistiken berättar ändå mycket om hur livsmedelsbranscherna avviker från varandra.

I det följande både behandlar jag uppgifterna i ovan nämnda statistik i fråga om hela livsmedelsbranschen och jämför uppgifterna om bageri-, kött- och mejeribranschen med varandra. Vad bagerierna beträffar gäller siffrorna endast de bagerier vilka tillverkar s.k. färska bageriprodukter (bröd, färska bakverk och tårter), varför exempelvis tillverkning av längre hållbara bageriprodukter, som knäckebröd och kex, inte finns med i denna statistik.

Produktionens bruttovärde (nedan PBV) i hela livsmedelsindustrin år 2011 var 11,2 miljarder euro*. Andelen av PBV för bagerier som tillverkar färska bageriprodukter var 8,9 %, i eurobelopp 995 miljoner euro. Mejerivarornas (mjölk, ost och glass) andel av hela livsmedelsbranschens PBV var 24 %, i eurobelopp något under 2,7 miljarder euro. Motsvarigt var andelen för tillverkning av kött- och fjäderfäprodukter 16,7 %, ca 1,9 miljarder euro. Enligt statistiken arbetade i hela livsmedelsindustrin år 2011 ca 33 500 personer, av vilka de bagerier som tillverkar färska bageriprodukter sysselsatte 7 872 personer, mejeribranschen 4 692 personer och köttbranschen 5 599 personer. I fråga om bageribranschen är det dessutom skäl att märka, att enligt Statistikcentralen verkade i slutet av år 2011 i Finland 707 företag inom bageribranschen vilket betyder att branschen även sysselsatte minst 1000 företagare eftersom också makan/maken ofta verkar som företagare i bolaget.

De bagerier som tillverkar färska bageriprodukter sysselsatte 23,4 %, mejeribranschen 13,4 % och köttbranschen 16,7 % av hela livsmedelsbranschens arbetskraft. Bagerierna sysselsatte således 23,4 % av hela livsmedelsbranschens arbetskraft, men

åstadkom endast 8,9 % av bruttovärdet av hela livsmedelsbranschens produktion. Exempelvis i mejeribranschen var siffrorna till denna del kort uttryckt de omvända. Ovan nämnda siffror beskriver väl, hur arbetskraftsintensiv bageribranschen i Finland fortfarande är. Siffrorna beskriver också väl det, att jämfört med den övriga livsmedelsindustrin, som mera baserar sig på processindustri, är hantverkets andel i bageribranschen alltså betydande.

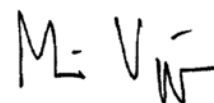
I det följande presenteras en jämförelse av hur stor andelen av lönekostnader och lagstadgade socialavgifter är av de ovan nämnda branschernas PBV. Hos de bagerier som tillverkar färska bageriprodukter var andelen för lönekostnader jämte lagstadgade bikostnader av PBV i genomsnitt 30,4 %, i eurobelopp något under 303 miljoner euro. I mejeribranschen var andelen av PBV 9,5 % (i euro 255 miljoner euro) och i köttbranschen 12,6 % (i euro något under 240 miljoner euro).

I fråga om bageribranschen är det emellertid skäl att notera, att andelen lönekostnader jämte bikostnader av PBV varierar mellan 25 och 60 % beroende på företagets storlek och verksamhets sätt. Allmänt taget, ju mer industriell bageriernas produktion är, desto mindre är lönekostnadernas andel av PBV. Och motsvarigt, ju mer hantverksdominerad företagets verksamhet är, desto större är lönekostnadernas andel av PBV. Exempelvis hos många små företag i konditoribranschen är lönekostnadernas andel av PBV 50 – 60 %. Då lönekostnadernas andel av PBV inom bageribranschen således varierar mellan 25 – 60 %, och då mejeribranschens andel är endast 9,5 % av PBV och köttbranschens 12,6 %, kan var och en lätt dra slutsatsen, vilken inverkan en löneförhöjning om en euro (eller etthundra euro) har för företag i bageribranschen, mejeribranschen och köttbranschen.

Ovan nämnda statistik visar, att olika livsmedelsbranscher har olika lönebetalningsförmåga. Trots detta har för livsmedelsbranschen (bageri-, kött-, bryggeri-, baslivsmedels- och mejeribranschen) i kollektiv-

tivavtalsförhandlingarna mellan Livsmedelsindustriförbundet ETL och Livsmedelsarbetareförbundet SEL traditionellt förhandlats en likadan löneuppgörelse för samtliga livsmedelsbranscher. Sådana löneuppgörelser blir alltid dyrare för bageribranschen än för de övriga livsmedelsbranscherna. Dessutom är bageribranschen den enda branschen som alltså betalar med 100 % förhöjd lön för arbete som utförs kl. 21–06.

Vi får se vad som händer i de kollektivavtalsförhandlingarna som förs på våren 2014. Inom mejeribranschen har grundats ett nytt arbetsgivarförbund för mejeribranschen, M2L. Det ska bli intressant att se med vem, eller vilka, arbetstagar- och funktionärsorganisationerna (SEL och Mejeritekniska funktionärer MVL) ingår mejeribranschens avtal, med ETL eller M2L, eller med varandra. Och tiden utvisar vilken inverkan sådana förhandlingar har på löneuppgörelsen i de övriga livsmedelsbranscherna. SEL kan mycket väl först ingå ett avtal med M2L. Om löneuppgörelsen i detta avtal uppfyller SEL:s önskemål, är det säkert, att SEL försöker att i förhandlingarna med ETL övervältra en sådan löneuppgörelse också på de andra livsmedelsbranscherna. Om så skulle ske, och löneuppgörelsen dessutom "på traditionellt vis" är likadan för alla livsmedelsbranscher, då får bageribranschen någonting att fundera över. Vad är det för idé att vara med i ett system, där man alltid ska vara den som betalar för de övriga branscherna. Enbart därför, att man har gjort så också tidigare?



Mika Väyrynen

* Produktionens bruttovärde mäter verksamhetsställets faktiska produktion, dvs. värdet till marknadspris av en viss produktionsenhet (produktion (varor + tjänster) under en viss period. I företagets omsättning kan finnas med också annat än egen produktion (bl.a. handelsvaror).